

Toulcův dvůr

vás zve na terénní výuku po středních Čechách

Eva Kopecká

Nabídka ekologických výukových programů Střediska ekologické výchovy hl. m. Prahy Toulcův Dvůr obsahuje mimo jiné exkurze po středních Čechách.

Důvodů pro jejich zavedení bylo několik:

Při práci s dětmi během ekologických výukových programů a rovněž při akcích pro veřejnost pracovníci střediska zjistili, že ani děti, ani jejich rodiče velmi často neznají nejbližší okolí svého bydliště či širší okolí Prahy. V důsledku toho nemají ke krajině svého domova žádný vztah, neznají její přírodní a historické hodnoty a mnohdy nepocítují potřebu tyto hodnoty udržovat a chránit. Přitom se nemusí vždy jednat o úplný nezáměr o přírodu. Lidé jezdí na místa všeobecně známá a „turistifikovaná“, střední Čechy však mylně považují (až na výjimky, jako např. Český kras) za krajinu příliš civilizovanou a nezajímavou. Na vyhledávání informací o svém okolí nemají většinou čas, a proto se zaměřují jenom na známé turistické cíle (hrady, zámky, jeskyně), jejichž okolí pouze projedou. A to nemluvíme o dětech, které celé víkendy tráví na sídlištích a v hypermarketech.

Vymyslet trasu terénní exkurze, vyhledat nejlepší spojení nebo zajistit dopravu, projít si trasu předem, zjistit co nejvíce informací o navštívené oblasti, naplánovat žákům vhodné aktivity, to vše představuje spoustu práce a starostí. Cestovní kanceláře specializované na školní zájezdy sice nabízejí velice zajímavé cíle, střední Čechy však až na výjimky opomíjejí. Rozhodla jsem se proto uspořádat cyklus terénních exkurzí jako určitý servis pro ty, kteří občas rádi opustí se svými dětmi či studenty dusné místnosti a přenesou výuku do terénu. Nabízím vyzkoušené a připravené trasy, které jsme již předtím prošli při podobných akcích pro veřejnost.

Jak exkurze probíhají

Cílem exkurzí je seznámení žáků nebo studentů přístupnou formou, přiměřenou jejich věku, s cennými a zajímavými přírodními lokalitami, s živou i neživou přírodou. Neméně důležité je i seznámení s kulturní historií, která se vepsala do tváře navštívené krajiny, a v neposlední řadě s ekologickými problémy lokality. Za úspěch exkurzí lze pokládat,

Studenti se v rámci programu Jarní květena a její ochrana pouští do krátkého samostatného botanického průzkumu.

Fotoarchiv Toulcova dvora

když jejich účastníci budou považovat krajinu za součást svého domova. Téměř všechny trasy exkurzí, určených pro děti od 3. třídy základních škol výše i pro studenty středních škol, s výjimkou národní přírodní rezervace Voděradské bučiny, mají kratší a delší variantu. Konkrétní tematická náplň procházky se vždy přizpůsobuje věku dětí a studentů. Pro každou trasu lze zvolit buď jedno hlavní téma, nebo jejich kombinaci podle zájmu a probíraného učiva.

Malé kolektivy (do 15 účastníků) opravdových zájemců o přírodu si mohou individuálně dohodnout i jiné trasy než ty, které má Toulcův dvůr v nabídce, s návštěvou zajímavých lokalit. Vždy je vhodné vybrat nejvhodnější trasu vzhledem k roční době, věku a kondici žáků a probíranému učivu.

Podle zkušeností vyplývajících z loňských exkurzí doporučuji z důvodů včasného návratu volit pro žáky ZŠ spíše kratší trasy. U delších tras je nutno počítat s celodenním výletem. Časový rozvrh se doplňuje o minimálně hodinovou rezervu na nepředvídaná zdržení. Skupinky dětí se zaměstnají přiměřenými aktivitami, které jim pomohou cestu intenzivněji vnímat a lépe si ji zapamatovat. Je také dobré, mohou-li si mladší děti na vhodném místě chvíli volně pohrát. Z dětí se dosud nikdo neztratil, ale dvakrát lehce zabloudili vyučující. Proto je důležité, aby dospělý, který hlí-

dá skupinku vzadu, měl zapnutý mobil. Před exkurzí vždy snažně prosíme o pěkné počasí, protože i kdybychom stokrát zdůrazňovali nutnost vhodného oblečení a bot do terénu, a hlavně pláštěnek, polovina třídy pláštěnku prostě mít nebude.

Určitě se najde i někdo bez svačiny, zato s peněžním obnosem v kapse. Ten mu ovšem v lese nebude nic platný. V cílové stanici musí buď vybilít samoobsluhu, nebo umře hladý. Přesvědčili jsme se, že i suché rohlíky pak přijdou k chuti.

Zatím všichni účastníci cestu přežili, i když to tak někdy nevypadalo. Ujit pěšky šest kilometrů připadalo některým osmákům jako nadlidský úkol a na konci cesty vyhlíželi opravdu zničeně. Už se zdálo, že je nevzpruží ani chvála za splněné aktivity. Ve vlaku cestou zpět ožili a na nádraží se již loučili s úsměvem.

Ze zpětných ohlasů vím, že k nejvíce vzpomínaným zážitkům patří hledání zkamenělin v Houbově lomu u Koněpruských jeskyní. Děti obdivovaly i kolouchy na jelení farmě v Dubči a potápku roháče s mláďaty na zádech na Podleském rybníce u Uhřetěvsi, volavky na louce, starou školu v Přerově nad Labem i kvetoucí stulíky a lekníny na labských tůňkách. Mnozí viděli ve Voděradských bučinách svou dosud největší houbu.

Autorka pracuje jako lektorka SEV Toulcův dvůr